

องค์ความรู้ที่น่าสนใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

องค์ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

เรื่อง

“แมงสีหูห้าตา”

สัตว์ในตำนานภาคเหนือ
ความหมายเชิงปริศนารธรรม

“แมงสีหูห้าตา”

สัตว์ในตำนานภาคเหนือความหมายเชิงปริศนาธรรม

ตำนานของแมงสีหูห้าตาเป็นเรื่องราวที่ถูกสร้างขึ้นจากความเชื่อ เพื่อให้การอยู่ร่วมกันทางสังคมมีจารีตประเพณีและศีลธรรม มีการเล่าสืบต่อกันมาในหลายพื้นที่ทั้งตำนานของวัดพระธาตุดอยเวาควายแก้ว จ.เชียงราย และตำนานที่เล่าสืบต่อกันมาจากนิทานพื้นบ้านของชาวล้านนา เรื่องพระอินทร์จำแลงมาเป็นแมงสีหูห้าตา ลักษณะขององค์สีหูห้าตาแบ่งตามตำนานที่เล่าขานกันมาได้ดังนี้

1

ตำนานของวัดพระธาตุดอยเวาควายแก้ว จ.เชียงราย กล่าวว่าแมงสีหูห้าตาเหมือนหมีตัวอ้วน มีหู 2 คู่ และตา 5 ดวง กินถ่านไฟร้อนเป็นอาหาร และถ่ายมูลออกมาเป็นทองคำ บางความเชื่อของชาวบ้านเชียงราย ก็เล่าว่า 4 หู 5 ตา หมายถึง จงเป็นคนรู้จักฟังให้มากๆ เสมือนดั่งมี 4 หู และมี 5 ตา จงรู้จักมองโลกให้กว้างๆ ให้ทั่วถึง

2

ตำนานฉบับครูบาเจ้าชัยยวงศาพัฒนา จ.ลำพูน กล่าวว่าแมงสีหูห้าตาโดยเชื่อมโยงสัตว์นี้เข้ากับหลักธรรมทางพุทธศาสนา กล่าวคือ 4 หู หมายถึง พรหมวิหาร 4 ส่วน 5 ตา หมายถึง การมีศีล 5 การกินถ่านไฟเป็นอาหาร คือ การระงับโมหะ โลภะ หรือกิเลสทั้งหลาย และการถ่ายมูลออกมาเป็นทองคำ คือ ดอกผลแห่งความอดทนอดกลั้นจากการกินถ่านไฟ ผลบุญส่งผลให้ประสบความสำเร็จ

นอกจากตำนานแมงสีหูห้าตาจะเป็นนิทานเรื่องเล่าของคนโบราณที่เล่าสืบต่อกันมา ยังเป็นวรรณกรรมลายลักษณ์อักษร จัดอยู่ในประเภทนิทานชาดก โดยใช้กุศโลบายในการสั่งสอนธรรมะให้แก่พุทธศาสนิกชน ปริศนาที่แฝงอยู่ในตัวแมงสีหูห้าตา เปรียบเสมือน “จิตใจของคนเรา” ที่ประกอบด้วยคุณธรรม 9 ประการ คือ “สีหู” หมายถึง หลักพรหมวิหาร 4 (เมตตา กรุณา มุทิตา อเบกขา) อันเป็นหลักธรรมสำหรับนักปกครองหรือหัวหน้า และ “ห้าตา” หมายถึง ศีล 5 ข้อ ธรรมะพื้นฐานที่ปวงชนทั่วไปพึงปฏิบัติในชีวิตประจำวันเพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสงบสุข ไม่เบียดเบียนกัน

อ้างอิงข้อมูลจาก : <https://www.finearts.go.th/chiangmaimuseum>
ภาพจาก : <https://travel.kapook.com/view264389.html>